

Nr 309.

Av herr **Henriksson**, *angående rätt att vid taxering erhålla avdrag för avsättning till investeringsfond för ersättande av förkrigslager m. m.*

I bifogade den 27 november 1947 dagtecknade underdåniga framställning hava Sveriges industriförbund, Sveriges grossistförbund och Sveriges köpmannaförbund hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och för riksdagen framlägga förslag till förordning, avsedd att gälla under de beskattningsår, för vilka taxering verkställes åren 1948—1950, om rätt att vid taxering erhålla avdrag för avsättning till investeringsfond för ersättande av förkrigslager, samt att i denna förordning jämväl måtte inrymmas de i 2 § 3 mom. förordningen den 9 juni 1944 meddelade särskilda bestämmelserna för reglerande av de fall, då skattskyldig på grund av statligt förfogande, eldsvåda eller därmed jämförlig, av den skattskyldiges åtgörande oberoende anledning under beskattningsåret åtnjutit ersättning för maskiner eller andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier samt då han av sådan anledning åsamkats lagerminskning.

De myndigheter och organisationer, till vilka framställningen remitterats för yttrande, hava, enligt vad jag inhämtat, vitsordat nödvändigheten av en lagstiftning av föreslaget innehåll.

Angående de skäl som på grund av rådande förhållanden göra en dylik tillfällig lagstiftning oundgängligen nödvändig hänvisas till innehållet i framställningen och de däröver avgivna yttrandena.

Med hänsyn till att den underdåniga framställningen, i varje fall icke hittills, föranlett proposition till riksdagen, föranledes jag hemställa,

att riksdagen för sin del måtte besluta en förordning i huvudsaklig överensstämmelse med bifogade framställning, gällande under de beskattningsår, för vilka taxering verkställes åren 1948—1950, samt

att vederbörande utskott måtte utarbета erforderliga författningsbestämmelser i ämnet.

Stockholm den 23 januari 1948.

Torsten Henriksson.

Bilaga.

Till Konungen.

Genom förordningen den 12 juni 1942 (nr 371) har meddelats särskilda bestämmelser om investeringsfond för ersättande av förkrigslager, gällande under de beskattningsår, för vilka taxering verkställdes åren 1942—1944. Dessa bestämmelser ha därefter jämlikt förordningen den 9 juni 1944 (nr 279) utsträckts att gälla under de beskattningsår, för vilka taxering verkställdes åren 1945—1947.

Lagstiftningen har föranletts av den under krigsåren rådande varubristen. Under remissbehandlingen av det förslag i ämnet, som låg till grund för Kungl. Maj:ts proposition nr 234 till 1942 års riksdag med förslag till förstnämnda förordning anfördes bl. a., att varje rörelse — vare sig den avsåge produktion eller handel — krävde, att en viss efter rörelsens omfattning lämpad kvantitet varor ständigt hölles i lager. För rörelsens normala bedrivande vore ett dylikt lager en lika nödvändig konstant investering som fabriksfastigheter, maskiner och inventarier. På grund av varubristen hade det emellertid visat sig i allt större utsträckning omöjligt för företagen att vidmakthålla en varukvantitet, motsvarande rörelsens normala krav. Redan härigenom påverkades förutsättningarna för näringsverksamheten i ogynnsam riktning, men dessa olägenheter kunde övervinnas, så snart varor åter funnes att köpa, förutsatt att det genom lagerkonsumtionen lösgjorda kapitalet då alltjämt funnes i behåll att användas för nya varuinköp och prisnivån icke nått sådan höjd, att den förhindrade varuinköp i erforderlig omfattning. Bruste en av dessa förutsättningar, exempelvis därför att det lösgjorda kapitalet hade drabbats av hård beskattning och därigenom väsentligt reducerats, kunde detta i förening med en fortgående prisstegring i många fall leda till oöverkomliga svårigheter för återförande av driften i normal omfattning vid den tidpunkt, då förutsättningar i övrigt förelåge härför.

Enligt vad jämväl av nämnda proposition framgår, nödgades många skattskyldiga för att bevara det för lagerhållningen nödvändiga kapitalet att förvärva varulager, som de under andra förhållanden icke skulle anskaffat, med den påföljd att på denna rent konstlade väg efterfrågan på varor steg och betydelsen av de faktorer, som bidrogo till prisstegring, ökades.

På grund av den rådande varuknappheten i världen har varuanskaffningen även efter krigshandlingarnas upphörande varit förenad med betydande svårigheter. De hårda restriktioner, importen för närvarande är och sannolikt för avsevärd tid framåt kommer att vara underkastad, i förening med strävandena att i största möjliga utsträckning inrikta den svenska produktionen på export, måste befaras i allt högre grad omöjliggöra lagrens vidmakthållande i den utsträckning, som för rörelsens normala bedrivande kräves. De skäl, som år 1942 föranledde införandet av ovanberörda bestämmelser och år 1944 förlängning av lagstiftningens giltighetstid, gälla utan tvivel alltjämt med oförminskad styrka.

Undertecknade näringsorganisationer få på grund härav i underdånighet hemställa, att rätten att vid taxering erhålla avdrag för avsättning till investeringsfond för ersättande av förkrigslager måtte utsträckas att gälla ytterligare under viss tid, förslagsvis tre år, eller sålunda under de beskattningsår, för vilka taxering verkställs åren 1948—1950.

De hittills gällande bestämmelserna rörande investeringsfond för ersättande av förkrigslager bygga på antagandet, att den avgångna lagerkvantiteten skall kunna återköpas för ett pris, motsvarande 120 % av förkrigs-

priset. I enlighet härmed får jämlikt 2 § 2 mom. av ovannämnda förordning den 9 juni 1944 till sådan investeringsfond avsättas ett belopp, motsvarande viss minskning av dold reserv i varulager med tillägg av 20 % av den enligt förkrigspris beräknade anskaffningskostnaden för det avgångna lagret. Om den dolda reserven trots lagerminskning ej ändrats eller ökat, får till fonden avsättas ett belopp, motsvarande 20 % av nämnda anskaffningskostnad med avdrag i förekommande fall av reservökningen. I sitt över förslaget till ifrågasvarande lagstiftning avgivna yttrande anförde delegerade för Sveriges Industriförbund m. fl. näringsorganisationer, att återanskaffningen av det avgångna lagret i avsevärd utsträckning måste antagas komma att ske till priser, överstigande 120 % av förkrigspriset, samt hemställde om en utvidgad avsättnings- och avdragsrätt. Detta yrkande avvisades emellertid och den vid tidpunkten för ifrågasvarande lagstiftning antagna efterkrigsprisnivån — 120 % av förkrigspriset — togs till utgångspunkt vid nämnda schablonmässiga spärregels utformning. Att trots numera vunna erfarenheter om efterkrigsprisnivån och sedan denna i lagstiftningen rörande avvecklingen av krigskonjunkturskatten fastställdes till 140 % av förkrigspriset, alltjämt använda procenttalet 120 såsom utgångspunkt vid utformningen av spärregeln, synes icke kunna logiskt försvaras. Det är icke minst ur det allmännas synpunkt angeläget, att näringsföretagen beredas möjlighet att, så snart varutillgången det tillåter, återanskaffa den avgångna lagerkvantiteten, såväl råvaror som hel- och halvfabrikat och förbrukningsartiklar. Detta syfte med lagstiftningen skulle i större utsträckning vinnas, om den ovannämnda procentsatsen 20 höjdes till åtminstone 40.

1 2 § 3 mom. ovannämnda förordning den 9 juni 1944 meddelas särskilda bestämmelser för reglerande av de fall, då skattskyldig på grund av statligt förfogande, eldsvåda eller därmed jämförlig, av den skattskyldiges åtgörande oberoende anledning under beskattningsåret åtnjutit ersättning för maskiner eller andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier samt då han av sådan anledning åsamkats lagerminskning. Ingenting har inträffat, som gjort behovet av de genom dessa bestämmelser reglerade s. k. eldskadefonderna mindre trängande än vad hittills varit fallet. De inadvartenser i skattelagstiftningen, som nödvändiggjort förevarande bestämmelser, ha ännu icke blivit avhjälpta, och i avbidan härpå bör givetvis den provisoriska lösning, som innefattas i sistnämnda förordning, alltjämt förbliva gällande.

Sistnämnda bestämmelser liksom reglerna rörande avsättningar till investeringsfond för ersättande av förkrigslager synas lämpligen böra införas i en särskild tillfällig förordning.

Med hänsyn till angelägenheten av att avdrag för avsättning till de ifrågasvarande fonderna skall kunna medgivas redan vid nästkommande års taxering torde böra föreskrivas, att beträffande beskattningsår, för vilket taxering verkställdes år 1948, må såsom avsättning till fond av förevarande slag godkännas förklaring av den skattskyldige, att i räkenskaperna för det på ifrågasvarande beskattningsår följande räkenskapsåret överföring till sådan fond skall göras av vinstmedel för beskattningsåret, vilka kunnat disponeras för det ändamål, vartill fonden må tagas i anspråk.

Att trängande behov av särskilda tillfälliga bestämmelser rörande investeringsfonder föreligger trots att förordningen den 2 maj 1947 om investeringsfonder (nr 174), innefattande den permanenta lagstiftningen i

ämnet, antagits så nyligen som vid innevarande års riksdag, har uteslutande sin grund i att de krisartade förhållanden, som under krigsåren för-
anledde tillfälliga lagstiftningsåtgärder, tyvärr blivit bestående och måhända
t. o. m. förvärrats samt, såvitt de s. k. eldskadefonderna angår, i vissa ännu
ej avhjälpna brister i skattelagstiftningen. Den permanenta lagstiftningen
om investeringsfonder innehåller, på sätt bevillningsutskottet i sitt betän-
kande nr 26 till 1947 års riksdag anför, allenast bestämmelser om fonder
med konjunkturutjämnande syfte, medan ur den tidigare lagstiftningen
uteslutits de bestämmelser som »voro avsedda att gälla endast så länge de
krisartade förhållandena varade». Vissa uttalanden i betänkandet giva
ock vid handen, att utskottet ingalunda varit främmande för att särskilda
förhållanden kunde nödvändiggöra att »åtgärder vidtagas i annan ordning»
än genom bestämmelser i den permanenta lagstiftningen.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställa vi i underdånighet,
att Kungl. Maj:t täcktes låta utarbeta förslag till förordning av ovan före-
slaget innehåll med beaktande av våra ovan framförda synpunkter samt
att förslag i ärendet snarast måtte av Kungl. Maj:t avlåtas till riksdagen.

Stockholm den 27 november 1947.

Underdånigst

Sveriges Industriförbund

Nils Danielsen

/Gustaf Settergren

Sveriges Grossistförbund

Ake Wetterlind

/Einar Kördel

Sveriges Köpmannaförbund

Josef L. Lindqvist

/Gustaf Borgström
